

REGIONÁLNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA

BARDEJOV
Stöcklova ulica č. 34, 085 01 Bardejov

Č. j.: 2013/000045

V Bardejove 09.01.2013

Obecný úrad
Gerlachov

VETERINÁRNE OPATRENIA

Regionálna veterinárná a potravinová správa v Bardejove podľa § 8 ods. 3, písm. e) zákona NR SR č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

nariaduje

Obecnému úradu Gerlachov

veterinárne opatrenia

na zabezpečenie kontroly a zabránenie šírenia nebezpečnej choroby - besnoty u voľne žijúcich zvierat.

Za ohnisko nákazy besnoty líšky hrdzavej sa vymedzuje katastrálne územie obce Petrová.

Zóna pozorovania sa vymedzuje na tieto katastre obcí: Frička, Cigel'ka, Gaboltov, Nižný Tvarožec, Vyšný Tvarožec, Kurov, Kružlov, Snakov, Hrabské, Malcov, Gerlachov, Tarnov, Zlaté, Sveržov a Rokytov.

Za týmto účelom sa nariaduje:

1. Neškodné odstránenie uhynutých a usmrtených zvierat asanačným podnikom počas trvania nákazy.

Termín: v texte

Zodpovedný: starosta obce

2. Počas trvania nákazy hlásiť každý prípad expozície ľudí a zvierat, zmeny správania sa domácich zvierat, uhynutia voľne žijúcej zveri v ohnisku.

Termín: v texte

Zodpovedný: starosta obce

Zakazuje sa:

1. Počas trvania nákazy premiestňovanie a zhromažďovanie vnímaných druhov zvierat.

Termín: v texte

Zodpovedný: starosta obce

Tieto opatrenia na kontrolu nebezpečnej choroby líšky hrdzavej regionálna veterinárná a potravinová správa v Bardejove zruší

1. po uplynutí pozorovacej doby, ak
  - a) sa v priebehu 3 mesiacov nevyskytol žiadny ďalší prípad besnoty domácich alebo voľne žijúcich zvierat,
  - b) sa v ohnisku nenachádza žiadne vnímané zvierat,
  - c) bola vykonaná záverečná dezinfekcia.

4. Poučenie o chorobe

Besnota je vírusová choroba všetkých teplokrvných živočíchov, ktoré postihuje predovšetkým centrálny nervový systém. Patrí medzi zoonózy (choroby prenosné na človeka). Pri typickom priebehu sa choroba manifestuje poruchami vedomia, zvýšenou dráždivosťou, hydrofóbiou, čiastočným a v neskoršom štádiu celkovým ochrnutím. Po objavení klinických príznakov sa choroba vždy končí smrťou.

Besnota je spôsobená jednovláknitým neurotropným RNA vírusom z čeľade Rhabdoviridae rodu Lyssavirus druh Rabiesvirus. Pôvodca choroby je pomerne odolný voči vplyvom vonkajšieho prostredia. V tkanive pri teplote 4°C ostáva virulentný niekoľko týždňov, pri izbovej teplote niekoľko dní. Vírus je inaktivovaný varom za 2 minúty, ale pri teplote okolo 18°C až po 23 dňoch. Rovnako odolný je aj voči autolytickým a hnilobným procesom,

pri ktorých v mozgovom tkanive ostáva vitálny 7 – 10 dní, v zakopanom kadávere až 5 týždňov.

Vírus je vylučovaný slinnými žľazami infikovaného živočicha a zvyčajne sa prenáša pohryzením alebo potriesnením porušenej kože. Menej častým spôsobom je prenos neporušenou sliznicou. Z miesta infekcie sa šíri nervovými vláknami do centrálnej nervovej sústavy, kde sa replikuje a vyvoláva nehnisavú encefalomyelitídu. Infikované zviera vylučuje vírus už v prodromálnom štádiu choroby, t.j. 2 – 5 dní pred manifestáciou prvých klinických príznakov.

Vnímavosť na besnotu je u jednotlivých druhov zvierat rôzna. Extrémne vnímatelné na besnotu sú v našich podmienkach líšky, vlky, poľné myši a z hospodárskych zvierat hovädzí dobytok. Významnú úlohu v udržiavaní a šírení besnoty u voľne žijúcich zvierat v prostredí má líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), ktorá je hlavným vektorom a rezervoárovým zvieracom. Vzhľadom na rozširujúci sa habitát psíka medviedikovitého (*Nyctereutes procyonoides*) je možné v budúnosti počítať i s týmto druhom ako ďalším rezervoárom besnoty vo voľnej prírode. Hlavnú úlohu v rozširovaní besnoty u domácich zvierat po zavedení povinnej vakcinácie psov má v súčasnosti mačka.

Besnota sa prejavuje v troch formách:

- a) zúrivej
- b) tichej
- c) atypickej

a) **zúrivá forma** sa podľa príznakov rozdeľuje na 3 štádiá:

1. **štádium prodromálne** - je prvé štádium po uplynutí inkubačnej doby (2 - 15 týždňov).

Zviera sa stáva smutným, depresívnym alebo apatickým, ľakavým a nepokojným. Uchyľuje sa na tmavé miesta. Často bezdôvodne mení polohu tela alebo sa hlasovo prejavuje. Niekoľko podlieha depresii a môže byť nebezpečné. Domáce zvieratá sú však ešte vždy dôverčivé k svojmu chovateľovi alebo ošetrovateľovi a krotké zvieratá ostávajú prítulné. Psy a mačky strácajú hravosť. Spočiatku ešte prijímajú krmivo, ale ťažko hltajú, v dôsledku kŕčov hltana. U postihnutých zvierat sa môže vyskytovať zvýšenie teploty. Zvieratá sú veľmi smädné. Začína sa u nich prejavovať príznak „zvrátenej chuti“ - lížu a prehľtajú nestrávitelné predmety, ako sú kamene, hnoj, drevo, a pod. Toto štádium trvá 1 až 3 dni.

- 2. štadium excitačné** – prejavuje sa nespokojnosťou a vzrušenosťou, ktoré sa stupňujú až do zúrivosti. V dôsledku ochrnutia hrtana sa mení hlas zvieratá. Typickým príznakom je strata plachosti a zúrivosť. Zviera je veľmi zúrivé a neobmedzene napáda a hryzie všetko živé i neživé čo mu príde do cesty. Šelmy si v zúrivosti často odhryznú aj časť vlastného tela (chvost, nohu, pohlavné orgány). V tomto štádiu sú najnebezpečnejšie. Domáce zvieratá napádajú už aj známe osoby. Zvýšená dráždivosť na bežné podnety (ostré svetlo alebo náhly zvuk) a hydrofóbia sú ďalšími príznakmi klinického obrazu tohto štátia zúrivej formy besnoty. Hovädzí dobytok útočí a prenasleduje ľudí i zvieratá, laktácia sa náhle zastaví. Koňovité často prejavujú známky úzkosti a extrémneho vzrušenia, sprevádzané váľaním sa s príznakmi koliky. Koňovité podobne ako ostatné druhy napádajú ostatné živočíchy, hryzú ich, kopú, váľajú sa na ne. Často sa zistuje samopoškodzovanie (automutilizácia). Líšky a iné zvieratá s prevažne podvečernou a nočnou aktivitou možno sledovať počas dňa a v dôsledku straty plachosti sa dostávajú do blízkosti ľudských sídiel, kde napádajú domáce zvieratá a ľudí. Štadium zúrivosti trvá 3 - 4 dni.
- 3. štadium paralytické** - je konečné štadium, kedy ochrnú žuvacie a jazykové svaly. Z ústnej dutiny vyteká množstvo tŕahavých slín, ktoré zviera nie je schopné v dôsledku ochrnutia hltana, svalov jazyka a žuvacích svalov prehľtať. Sánka a jazyk ovísajú. Zmeny držania tela a nekoordinovanosť pohybov sa prehľbjujú. Postupne ochrnie celé telo. Nakoniec zviera uhynie za príznakov udusenia. Paralytické štadium trvá pol dňa až dva dni.
- b) **tichá forma** sa vyznačuje tým, že z prvého melancholického štátia prechádza choroba hneď do štátia paralytického. Táto forma je najčastejšia u domáčich psov, ktoré mohli byť ochranne očkované proti besnote, ale ešte sa u nich nevytvorila dostatočná imunita, alebo sa vyskytuje u psov po uplynutí doby chránenosť po vakcinácii. Pri tejto forme len zriedkavo pozorovať snahu o pohryznutie infikovaným zvieratom.
- c) **atypická forma** neprebieha za vyššie uvedených príznakov. Zvyčajne sa prejavuje poruchami tráviaceho aparátu, potratmi alebo kombináciami vyššie uvedených príznakov.